

VARDE LJUS

Text: Ola Törnros · Foto: BildN

Lokalproducerade ljus från Västmanland löser problemet med opålitliga minnesljus, gravljus, som slocknar av minsta vindpust eller vattendroppe.

– Det är inget mirakelljus, men de som provat vårt ljus byter aldrig tillbaka till våra konkurrenters, menar Lars Rothman på Lmt Innovation AB som producerar och marknadsför ljuset A-Hood.

Regn, storm, kyla och snö. Tyvärr är det alltför ofta så de västmanländska höstarna ser ut. Särskilt kring allhelgonahelgen, då tusentals människor med frusna fingrar tänder gravljus till minne av sina bortgångna anhöriga. Vackert och stämningsfullt flackar ljusens låga innan en vindpust eller regndroppe släcker dem.

En blåsig allhelgonahelg för fyra år sedan tröttnade uppfinnaren Lars Klavborg på att hans gravljus hela tiden slocknade. Frustrerad över att om och om igen tända ett ljus som bara slocknade av minsta vindpust vände han hem till uppfinnarverkstan. Efter en tids experimenterande hade han löst problemet. En genialisk plathatt till ljuset gör att ljuset inte slocknar vare sig av vind, regn, kyla eller snö.

Lars hade skapat lösningen till ett irriterande vardagligt problem men hade inte tid eller resurser nog för att nå ut på marknaden. Han vände sig till sin gamle vän Lars Rothman med ett erbjudande.

– Jag och mina kolleger fick ta över hela produkten. Lars Klavborg ville bara ha betalt för sina utlägg och för kostnader för patent och mönsterskydd. Det viktigaste för honom är att ljuset verkligen kommer ut till konsumenterna, berättar Lars Rothman.

Tillsammans med Mats Köpsell, ”reklamare”, och juristen Thomas Sjöstrand skapade Lars Rothman Lmt Innovation AB med målsättningen att få ut ljuset som döpts till A-hood på marknaden i stor skala.

Smart lokalproducerat, och återvinningsbart

Det unika med A-Hoods konstruktion är att ljuset syresätts via undertryck i själva ljusbehållaren. Syret i behållaren värms upp av ljuset och stiger uppåt och ut genom hattens topphål vilket fungerar som skorsten. Därigenom skapas utrymme för nytt syre som tack vare undertrycket sugns in genom de små sidoventilerna.

– Tack vare undertrycksfunktionen kan hatten vara betydligt mer

skyddande än i andra liknande konstruktioner. Sidohålen är så små att lågan ändå skyddas från vindar. Dessutom blir själva hatten så het att regnvatten och snö avdunstar innan vätskan når lågan.

Mats Köpsell är dock noga med att poängtera att det inte är något mirakelljus. Om det kommer verkliga skyfall eller mycket kraftiga snöfall så slocknar ljuset.

– Ljuset har också en inbyggd säkerhetslösning. Om ljuset lutar mer än 45 grader slocknar det, förklarar Mats.

Själva ljuset köps in från Holland, faktiskt av den stora internationella dominanta på minnesljusmarknaden, Holländska Bolsius.

– De har förhandlat med oss tre gånger och vill egentligen köpa upp oss. Men vi har förberett oss med digra kontraktspapper som fått dem att backa, skrattar Lars.

Själva den revolutionerande A-hood hatten produceras dock av Köpings Industriplats avdelning i Hallstahammar. Ljuset är sin plastkon-

”ENBART I VÄSTERÅS STIFT GÖR MAN AV MED 100 000 MINNESLJUS BARA UNDER ALLHELGONAHELGEN”

struktion till trots miljövänligare än sina konkurrenter. Eftersom paraffinet i A-hoodljuset i de allra flesta fall verkligen brinner upp krävs det ingen sopsortering – allt som blir kvar är plast som lätt kan återvinnas.

– Det underlättar verkligen arbetet för kyrkogårdsvaktmästarna, med våra konkurrenters konstruktioner måste de separera paraffinrester från plathöljet och sortera hattarna av plåt för sig. Har man hundratal, eller kanske tusentals, ljus att ta reda på har det verkligen stor betydelse.

Fakta: Allhelgona, tradition och högtid

Den sista veckohelgen i oktober eller den första i november är det allhelgona. Lördagen kallas Allhelgonadagen eller Alla helgons dag.

Det är en mycket gammal tradition som började firas för att den kristna kyrkan hade så många helgon. Tidigare firades varje helgon var för sig på olika dagar. På 800-talet blev helgonen för många och man bestämde att fira alla helgon samma dag, den 1 november. Av arbetsmarknadsmässiga skäl har vi nu förlagt dagen till lördag närmaste veckohelg, i år 3 november. Seden att tända ljus på gravarna under allhelgona helgen kom till Sverige från Tyskland under 1930-talet och har idag en stark ställning.

Allhelgona och Halloween är samma sak

I gammal tid började en helg vid helgsmål dagen före som då kallas för "afton" (jmf: påsk- midsommar- och julafton). Allhelgonaaften är alltså dagen före allhelgona. Dessa aftnar heter på engelska eve. Halloween är en alltså en språklig förvrängning av All Hallows Eve, allhelgonaaften. Eftersom "Alla helgons dag" är 1 november är dess afton, "eve", den 31 oktober och det är då Halloween firas i USA och i Storbritannien.

Att helgen i Storbritannien och USA har inslag av häxor och spöken hänger ihop med det gamla keltiska Samhain, nyårsfirandet i det druidiska året.

Det amerikanska Halloweenfirandet introducerades i Sverige 1991 av en firma i Stockholm som bland annat säljer skämtartiklar.

Stor internationell marknad

Minnesljus, eller gravljus i vardagligt tal, kan man verkligen leva på det? Finns det tillräckligt många kunder? Marknaden är nog betydligt större än de flesta förstår. Enbart i Västerås stift gör man av med 100 000 minnesljus bara under allhelgona helgen. Den lilla blomsterhandeln vid Hovdestalunds kyrkogård i Västerås säljer 4 000 ljus under samma helg. Som ytterligare en liten jämförelse kan nämnas att när en stor ljusproducent förlorade sina kontrakt på leverans av minnesljus till Coop och ICA beräknades förlusten till cirka 30–35 miljoner kronor på årsbasis. Så nog finns det en marknad som räcker till.

Lmt Innovation ökar sin produktion år för år. 2005 såldes 10 000 ljus, förra året 80 000 och i år har det producerats 250 000 ljus. Varav de allra flesta kommer att tändas under de närmsta veckorna.

– Än så länge har vi bara marknadsfört ljuset på mässor och vid direkta besök hos kyrkogårdsförvaltare, blomsterhandlar och andra återförsäljare. Vi jobbar med Svenska Säljgruppen och några andra agenter som aktivt säljer in ljusen, berättar Lars.

– Vi jobbar för att nå de stora kedjorna och redan nu finns ljusen på Claes Ohlson, Plantagen och Blomsterlandet, säger Mats.

Dessutom finns en stor internationell marknad som man än så länge bara petat på.

– Vi har börjat söka oss ut i Norden, där det finns en stor marknad framförallt i Finland, men har även knutit kontakter i Tyskland, Italien och Spanien.

Trots de relativa framgångarna och goda framtidsutsikterna jobbar alla tre delägarna i Lmt Innovation på med sina vanliga jobb och driver företaget på sidan om.

– Målet är att nå 2 000 000 sålda ljus och vi skulle vilja få in ytterligare produkter i företaget så vi inte är så sårbara, avslutar Lars Rothman. ✕

Nyheter: Silja 50 år! 50% rabatt på konferens. Champagne!

Konferenskräsnig
till Helsingfors:

1180:-

Ingår: Del i B2-hytt
inkl frukost, 4 timmar
konferens inkl kaffebuffé,
smörgåsbord inkl
vin/öl/alkoholfritt,
3-rätters à la carte-meny
exkl dryck
(ord pris: fr 1530:-/pers).

Kod: HXK50

Konferenskräsnig
natt/dag till Åbo:

855:-

Ingår: Del i B2-hytt
inkl frukost, 4 timmar
konferens inkl kaffebuffé,
smörgåsbord inkl
vin/öl/alkoholfritt,
3-rätters à la carte-meny
exkl dryck
(ord pris: fr 1030:-/pers).

Kod: TXK50

Konferera med
champagneprovning:

230:-

Köp champagne-
provning till valfritt
konferenspaket
till Helsingfors
och Åbo
(min 10 pers).

I år fyller Silja Line 50 år och det firar vi med att göra det både roligare och billigare att konferera ombord!

Boka konferenskräsnig till Helsingfors eller Åbo – du får 50% rabatt på resan och hytten! Kan det bli bättre?

Ombord firas det också hela resan lång. Champagnebarer, Jubileumsmenyer och Specialshower.

Vi erbjuder dig en riktigt trendig nyhet. Kombinera konferenskräsnigen med Champagneprovning ombord.

Bokning: 021-12 90 90 www.tallinksilja.se

För fartygsvisning maila:
meeting.swe@tallinksilja.com

Gäller utvalda dagar t o m 31.12.2007.